

LUKANDER RUOHOLA HTO

ASIANAJOTOIMISTO • ADVOKATBYRÅ • ATTORNEYS AT LAW

HANKINTAOIKAISUVAATIMUS

Asia

Julkista hankintaa koskeva hankintaoikaisuvaatimus; Turun kaupungin hankinta 7256-2016 Rakennusautomaatiojärjestelmien ja valvomo-ohjelmien asennus-, ohjelmointi-, korjaus- ja ylläpitotyöt 1.1.2017 - 31.12.2018.

Valittaja:

Turun Automaatiokeskus Oy

Asiamies ja Prosessiosoite:

Asianajaja Sanna Lundström
Asianajotoimisto Lukander Ruohola HTO Oy
Helsingintie 7 A, 24100 Salo
puh. 010 320 8466, faksi 010 320 8401
sanna.lundstrom@lrhto.fi

Hankintayksikkö

Turun kaupunki
PL 630
20101 Turku

Vaatimukset

Turun Automaatiokeskus oy (jäljempänä ”valittaja” tai ” Automaatiokeskus”) vaatii, että hankintayksikkö;

- 1) Kumoo Turun kaupungin kiinteistöliikelaitoksen asiassa 23.1.2017 tekemän hankintapäätöksen;
- 2) Keskeyttää hankintamenettelyn välittömästi ja kieltää hankintayksikköä solmimasta asiassa hankintasopimusta markkinaoikeuskäsittelyn aikana;
- 3) Velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä (ensisijaisesti järjestämällä kokonaan uuden tarjouskilpailun); sekä
- 4) Velvoittaa hankintayksikön korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut myöhemmin esitettävän laskun mukaan laillisine viivästyskorkoineen.

Valittajan käsityksen mukaan hankintasopimusta ei ole allekirjoitettu. Mikäli sopimus olisi kuitenkin allekirjoitettu tai hankinnan keskeyttäminen ei olisi muusta syystä mahdollista, valittaja vaatii ensisijaisesti tehotonmuusseuraamusta ja toissijaisesti hyvitysmaksua, jonka määrä ja tarkemmat perustelut esitetään tarvittaessa erikseen.

Hankintapäätös ja sen tiedoksianto

Hankintapäätös on asiassa tehty 23.1.2017 (liite 1). Päätös on lähetetty tarjoajille tiedoksi sähköpostitse vasta 27.1. Määrä-aika valituksen tekemiselle päättyy 10.2.2017.

Markkinaoikeuden toimivaltaisuus ja sovellettava laki

Kysymyksessä on hankintalaissa tarkoitetun hankintayksikön tekemä hankinta, joka ylittää hankintalain mukaisen EU-kynnysarvon määrän. Tarjouspyyntö on julkaistu vanhan hankintalain 348/2007 aikaan, joten asiaan sovelletaan sekä vanhaa hankintalakia että uuden hankintalain viivästymisen johdosta myös hankintadirektiivin suoraan sovellettavaksi katsottavia artikloja. Valittaja on osallistunut kysymyksessä olevaan tarjouskilpailuun ja on siten hankintalain 85 §:ssä tarkoitettu asianosainen. Hankintaa koskeva valitus on toimitettu markkinaoikeudelle määräajassa. Valitus on näin ollen otettava tutkittavaksi.

Taustatiedot

Turun kaupungin kiinteistöliikelaitos on julkaissut hankintailmoituksen tutkimuskäsineiden hankinnasta 14.10.2016, joka julkaistiin HILMA-palvelussa. Hankintamenettelynä ilmoitettiin käytettävän avointa menettelyä ja valintaperusteeksi ilmoitettiin kokonaistaloudellinen edullisuus.

Hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen 23.01.2017. Hankintayksikkö on hylännyt valittajan tarjouksen tarjouspyyntöä vastaamattomana.

Kyseessä on ollut rakennusautomaatiojärjestelmien ja valvomo-ohjeiden asennus-, ohjelmointi-, korjaus- ja ylläpito-työt. Hankinta oli jaettu neljään ryhmään:

- Citect Scada Pyramid
- Honeywell EBI
- Siemens Desigo Insigth
- Tac Vista

Jokainen neljästä kohdasta sisälsi 3 alakohtaa.

- alakeskusohjelmointityöt
- valvomo-ohjelman ohjelmointityöt
- kenttälaitekorjaus- ja asennustyöt

Hankintayksikkö on kilpailuttanut hankkeet isoina kokonaisuuksina. Aiemmin sama hankinta on kilpailutettu niin, että ohjelmointityöt ja kenttälaitekorjaus- ja asennustyöt on pyydetty erillisinä tarjouksina. Tällä kertaa hankintayksikkö on niputtanut ne yhteen ja lisäksi laittanut tarjouspyyntöön sellaisia vaatimuksia, joilla on pyritty rajaamaan jokaisen osakohdan tarjoukset ainoastaan yhteen. Pyydetäessä perusteluja em. toiminnalle on hankintayksikön edustaja Kirsi Mäntynen todennut valittajalle puhelimitse: "emme olisi ylipäättään halunneet kilpailuttaa hankintaa, mutta lakimiehet käskivät". Selvää on, että tarjouspyyntö pyrittiin tämän vuoksi muokkaamaan niin, että rajoitetaan tarjoajien mahdollisuuksia tarjota. Tämä tehtiin mm. laatimalla osakokonaisuudet aiempaa suuremmiksi, vaatimalla tarjoajalta lisenssiä (jonka käyttöoikeus on kaupungilla/nykyisellä palvelutarjoajalla) ja tarjouspyynnön epäselvällä lausekkeella siitä, että "palveluntuottajan on vastattava myös siitä, että

em. kohteiden takuuajanvelvoitteet eivät häiriinny tai pahimmassa tapauksessa raukea kokonaisuudessaan”. Tarjoajalle ei ole tarjouspyynnössä kerrottu, minkälaisia sopimuksia kaupungilla on takuuajanvelvoitteista.

Kilpailutus on koskenut tarjouspyynnössä mainittujen kohteiden ylläpitoa. Silti tarjouspyynnössä on suoraan mainittu, että kohteita voisi ylläpitää vain nykyinen toimija ” Korjaus-, ylläpito- ja ohjelmointitöitä valvomo-ohjelmistoon saa tehdä vain ko. valvomo-ohjelmiston ylläpitäjä.”

Valittajan tarjous on hylätty, koska

- 1) Valittajalla ei ole ollut osoittaa lisenssiä ko. ohjelmiin. Kyseessä on lisenssi, jonka käyttöoikeus on aina kyseisen kohteen omistajalla, joka luovuttaa sen edelleen tarpeidensa mukaisesti kohdetta hoitavalle yritykselle. Automaatiokeskus hoitaa vastavia kohteita yksityisellä sektorilla merkittävän määrän (ks. liitteet 1-3). Aina välillä kohteesta vastaava yrittäjä vaihtuu ja silloin yksinkertaisesti vanha palveluntuottaja luovuttaa uudelle ko. kohteen hoidossa tarvittavat salasanat. Tarjouspyyntöaikana kaupungilta on kysytty, luovuttaako se ko. salasanat uudelle palveluntarjoajalle. Kaupunki on ilmoittanut, että ei luovuta, vaan edellytetään niiden olemassaoloa tarjoajalta. Kyseisiä salasanoja ei kuitenkaan voi olla olemassa kuin kaupungilla tai nykyisellä palveluntarjoajalla.
  - 2) Automaatiokeskus on tarjouksessaan vakuuttanut tarjouspyynnön vaatimusten täyttyvän kohdallaan. Siitä huolimatta kaupunki on kesken hankintaprosessin kysynyt automaatiokeskukselta yhteensä 3 kertaa erilaisten vaatimusten täyttymisestä. Automaatiokeskuksen vastattua yhteen kysymykseen hyväksyttävästi on pyritty löytämään joku uusi asia, josta vastausta ei hankintalain mukaisesti saataisi.
- 1.12.16 kaupunki kysyi referenssiluetteloja joka osoittaa 3 vuoden kokemuksen vaadituista töistä ja vastuuhenkilön kokemusta osoittavia tietoja sekä lisenssiä. Automaatiokeskus vastasi viestiin lähettämällä listauksen referenssikohteidensa automaatiovalvonnoista ja vastuuhenkilön kokemuksesta. Lisenssin osalta vastattiin mm. että Turun Automaatiokeskus on merkkiriippumaton rakennusautomaatiokeskus.

tioyritys. Selvityksestä käy ilmi, että Automaatiokeskus hoitaa myös lukuisia vastaavia kohteita.

- 7.12.16 kaupunki pyysi tarkentamaan vastauksia. Automaatiokeskus vastasi vaatimuksen olemassa olevasta salasanasta olevan hankintalain vastainen ja tarkensi vielä antamiaan vastauksiaan referensseistä ja vastuuhenkilöistä.
- 20.12.16 kaupunki pyysi jälleen uusia selvennyksiä mm. sen osalta että täyttyvätkö tarjouspyynnön sivun 15 vaatimukset kaupungin takuuajanvelvoitteiden hoitamisesta. Automaatiokeskus vastasi, että se ei tunne Turun kaupungin sopimuksia (ei voi luonnollisestikaan ottaa kantaa sellaisten velvoitteiden hoitamiseen, jota ei tunne).

Hankintapäätöksessään kaupunki on hylännyt automaatiokeskuksen tarjouksen ilmeisesti siksi, että Automaatiokeskus ei ole toimittanut selvitystä olemassa olevasta salasanasta ja että takuuajanvelvoitteiden hoitamiseen ei ole voitu vastata muutoin, kuin että ei tiedetä millaisia sopimuksia kaupungilla on asian osalta.

Perustelut ja oikeudellinen arviointi.

Hankintalain 1 §:n mukaan valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden hankintayksiköiden on kilpailutettava hankintansa siten kuin hankintalaissa säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuolisia mahdollisuuksia tarjota tavaroita, palveluita ja rakennusurakointia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankintalain 2 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet, kohdeltava hankintamennettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Pykälän 2 momentin mukaan hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat

käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankintalain esitöissä (HE 50/2006 vp s. 46 ja 47) on 2 §:n 1 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu, että voimassaolleen hankintalain 1 §:n 1 momentin mukaan hankintayksiköiden oli pyrittävä kilpailun aikaansaamiseen hankintoja tehdessään. Koska hankintojen tekemisen tarkoituksena on ensisijaisesti hankintayksikön hankintatarpeen tyydyttäminen eikä markkinoilla olevien kilpailuolosuhteiden aktiivinen muuttaminen, sanamuotoa on ehdotettu täsmennettävän. Hankintayksiköiden tulisi siten hyödyntää markkinoilla jo olevaa kilpailua hintalaatusuhteellaan ja muutenkin hankintatarpeisiin parhaiten soveltuvan ratkaisun löytämiseksi.

Kyseisessä tapauksessa kaupunki on tarjouspyynnön kokonaisuutta ja tarjoajille asettamia vaatimuksia määritellesään tehnyt kokonaisuuden, jonka nimenomaisena tarkoituksena on ollut kilpailun välttäminen. Aiemmin osissa kilpailutetut asiat on niputettu yhteen tarjouspyyntöön, vaikka hankintadirektiivi olisi edellyttänyt päinvastoin tarkastelemaan mahdollisuutta tehdä hankinta pienemmissä osissa. Kyseessä on ollut hankintalain 2 §:n vastainen tarjouspyyntö ja hankintapäätös on tämän sekä direktiivin johdosta kumottava.

Hankintalain 56 §:n mukaan hankintayksikkö voi esittää ehdokkaiden tai tarjoajien rahoituksellista ja taloudellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä sekä laatua koskevia vaatimuksia sekä vaatia ehdokkaita ja tarjoajia esittämään niihin liittyviä selvityksiä. Vaatimusten ja niiden täyttymisen todistamiseksi pyydettyjen selvitysten tulee liittyä ehdokkaan ja tarjoajan edellytyksiin toteuttaa hankinta, ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen. Vaatimuksista ja selvityksistä on ilmoitettava hankintailmoituksessa.

Hankintayksikkö on tarjouspyynnössä edellyttänyt tarjoajalta olemassa olevaa salasanaa järjestelmiin (joka on kaupungin itsensä hallussa ja luovutettavissa) ja edellyttänyt, että tarjoaja sitoutuu tarjouksessaan hoi-

tamaan "takuuajan velvoitteet". Kyseiset vaatimukset ovat hankintalain 56§:n vastaisia ja tarjouspyyntö tulee näin ollen kumota.

Lisäksi huomautamme, että hankintalain 40 §:n mukaan tarjouspyyntö tulee laatia niin selvästi, että sen perusteella voidaan antaa lopullisia yhteismitallisia tarjouksia. Hankintayksikön vaatimus kaupungin olemassa olevien sopimusten mukaisten takuuajanvelvoitteiden hoidosta on niin epämääräinen, että sen perusteella on tarjoajan mahdotonta tietää mitä häneltä edellytetään. Tarjoaja ei voi luonnollisestikaan tarjouksessaan tietää minkälaiset sopimukset kaupunki on tehnyt ja minkälaiset velvoitteet sieltä uutta palveluntarjoajaa seuraisivat. Tarjouspyyntö on ollut tältä osin varsin puutteellinen ja epäselvä ja hankintapäätös tulee tämän vuoksi kumota.

Lopuksi

Tarjouspyyntö on ollut monella tavalla hankintalain vastainen. Kokonaisuus on pyritty tekemään sellaiseksi, että kilpailu estyy. Vaatimus olemassa olevasta salasanasta on hankintalain vastainen. Tarjouspyyntö on myös ollut epäselvä siltä osin, kun on pyydetty vastaamaan, miten hoidetaan takuuajanvelvoitteet, kertomatta mitä kyseiset velvoitteet ovat. Hankintapäätös on näin ollen syntynyt virheellisesti. Kyseiset tarjouskilpailussa olleet virheet voidaan korjata vain tekemällä kokonaan uusi tarjouskilpailu.

Salossa, 10 päivänä helmikuuta 2017.

Sanna Lundström
asianajaja, Salo